

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Aliæ objectiones solvuntur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

Denique suaderi potest conclusio ratione A
evidenti. Si scientia visionis, reduplicativè qua-
tenus visionis est, esset causa rerum, Deus esset
causa peccatorum, non solum quantum ad enti-
tatem quam de materiali includunt, sed etiam
quantum ad malitiam & deformitatem quam
de formali important: Sed hoc non est dicen-
dum: Ergo nec illud. Sequela Majoris est evi-
dens: Nam scientia visionis, quæ visionis est for-
maliter, attingit peccata quantum ad malitiam
& deformitatem quam important, cum illa sub
hac ratione sint præsentia Deo in mensura suæ
æternitatis: Ergo si scientia visionis, reduplica-
tivè quatenus visionis est, esset causa rerum,
Deus esset causa peccatorum, non solum quan-
tum ad entitatem quam de materiali includunt,
sed etiam quantum ad malitiam & deforma-
tem, quam de formali important: unde ut vite-
tur hoc inconveniens, dicendum est, scientiam
visionis, quatenus formaliter visionis est, non
esse causam rerum, sed solum quatenus est libe-
ra & approbationis, ac per decretum efficax di-
vine voluntatis applicata.

§. III.

Solvuntur argumenta ex autoritate Divi
Thomæ petita.

40. Objiciunt primò Adversarii: D. Thomas hic
art. 8. dicit, *Scientiam Dei esse causam rerum,*
secundum quod habet voluntatem conjunctam: At
scientia Dei, ut habet conjunctam voluntatem,
non est visionis, sed simplicis intelligentiæ: Ergo
scientia quæ Deus res efficit & causat, non est ea
quæ visionis dicitur, sed illa quæ simplicis intelli-
gentiæ appellatur. Item in eodem articulo do-
cet, quòd illa scientia est causa rerum, quæ cum
de se sit indifferens ad opposita, ex determi-
natione voluntatis producit determinatum
effectum: Sed scientia visionis non se habet
ad opposita, neque indiget determinari per vo-
luntatem, siquidem in ipsa determinatione vo-
luntatis fundatur: Ergo non est causa rerum.
Præterea idem S. Doctor quæst. 2. de veritate
art. 14. in corpore, & ad 2. exprèsse docet quòd
res non sunt à Deo per scientiam, sed per liber-
tatem voluntatis. Idem habet in 1. dist. 38.
quæst. 1. art. 1. Denique quæst. 6. de veritate art. 3.
in corpore ait, *Præscientiam Dei non importare uni-
versaliter habitudinem causæ respectu eorum quorum
est:* Ergo ex D. Thomæ divina præscientia non
est causa rerum.

41. Ad primum locum D. Thomæ respondeo,
concessa Majori, negando Minorem; ut enim
dicit S. Doctor quæst. 3. de veritate art. 3. ad 8.
*Scientia Dei simplex notitia dicitur, ad excludendam
admixtionem ejus quod est extra genus notitiæ; sicut
est existentia rerum, quam addit scientia visionis, vel
ordo voluntatis ad res certas producendas, quem addit
scientia approbationis.* Unde secundum doctrinam
D. Thomæ, scientia Dei, ut habet voluntatem
adjunctam, & prout attingit existentiam re-
rum, non est simplicis intelligentiæ, sed appro-
bationis, & visionis.

42. Ad secundum dicendum, quòd quando D.
Thomas docet, quòd forma intelligibilis quæ
secundum se est indifferens, non causat nisi ad-
juncta determinatione voluntatis, per hoc non
excludit, quin ex determinatione voluntatis,
adjuncta divinæ scientiæ, resulter in Deo scientia
visionis, quæ ut est practica, & approbationis,

per actum imperii immediatè exequatur rerum
productionem. Imò cum in eodem articulo in
resp. ad 1. explicando verbum Origenis, expres-
sè doceat quòd res sint futura ex eo quòd scian-
tur à Deo, non obscure indicat scientiam illam,
quæ attingit futuritionem rerum (quæ utique
visionis est, & non simplicis notitiæ) esse cau-
sam illarum.

Ad tertium responderetur, quòd quando D. 44.
Thomas dicit res non esse à Deo per scientiam,
sed per libertatem voluntatis, solum intendit,
quòd scientia Dei, non est causa rerum, ex eo
præcisè quòd sit scientia, sed ex consortio, ap-
plicatione, & motione voluntatis divinæ, à qua,
ut supra diximus, procedit omnis virtus, & effi-
cacia causandi, quæ est in actu imperii, quò
scientia visionis immediatè producit creaturas.

Ad ultimum dicendum est, quòd quando S. 45.
Doctor ait, *Præscientiam Dei non importare univer-
saliter habitudinem causæ respectu eorum quorum est,*
solum intendit eam non esse causam malorum,
& peccatorum, quæ videri & præcitur. Propterea
addidit particulam, *universaliter:* unde potius ex
hoc loco inferendum est, præscientiam divinam
esse causam aliorum, nempe bonorum.

§. IV.

Alia objectiones solvuntur.

46. Objicies secundò: Scientia visionis præsup-
ponit res ut existentes, & factas à Deo: Er-
go non est causa rerum. Consequentia patet,
nulla enim causa præsupponit suum effectum.
Antecedens verò probatur multipliciter. Primò
ex Scriptura: dicitur enim Genesis 1. *Vidit Deus
cuncta quæ fecerat, & erant valde bona.* Ubi illud
verbum, *vidit,* non potest nisi de scientia visio-
nis intelligi, & verbum, *fecerat,* satis indicat il-
lam visionem, supposuisse res jam factas, &
existentes.

Secundò, Scientia intuitiva supponit suum
objectum, jam factum, & existens, cum impossi-
bile sit videre & intueri ea quæ non existunt:
Sed scientia visionis est intuitiva: Ergo supponit
res jam existentes & factas à Deo.

Terriò, Scientia Dei se habet, sicut scientia ar-
tificis, ut sæpe docet D. Thomas: Sed scientia
artificis non fertur intuitivè in artefactum, nisi
postquam factum est, non verò dum fit & ordi-
natur: Ergo etiam scientia visionis, non fertur in
res, nisi ut factas & existentes.

Quartò, Scientia quæ subsequitur decretum,
& voluntatem efficacem de futuritione rerum,
est posterior illà; cum per tale decretum res pon-
nantur extra statum meræ possibilitatis, & fiant
determinatè futura: Atqui scientia visionis sub-
sequitur decretum efficax, & absolutum, & in
illo fundatur: Ergo est posterior futuritione
rerum.

Respondeo primò, Hæc argumenta solum
probare, scientiam visionis, quatenus formaliter,
& reduplicativè visionis est, non esse cau-
sam rerum; cum sub hac ratione illas præsuppo-
nat, in aliquo priori natura & rationis factas à
se ipsa, prout est practica, & approbationis; ea
tamen id non ostendere de scientia visionis, sub
ea ratione quæ practica est, & approbationis.
Quare hæc, & similia argumenta, ne leviter
quidem attingunt sententiam Thomistarum;
sed sponte suâ liquefcunt, & in fumum & auras
evanes.

evanescent: ut supra cum Alvare annotavimus. Ut tamen magis appareat illorum debilitas ac insufficientia.

48. Respondeo secundò, negando absolute Antecedens principale. Ad cuius primam probationem dicendum est, quòd quando dicitur in Scriptura, Deum vidisse creaturas jam factas, hoc debet intelligi de scientia visionis, quatenus est conservativa creaturarum; sub hac enim ratione supponit illas factas, & existentes, non verò quatenus est creativa, & factiva illarum; sic enim illas non praesupponit, sed facit.

49. Ad secundam probationem ejusdem Antecedentis, distinguo Majorem. Scientia intuitiva supponit suum objectum, jam factum, & existens: quando est merè speculativa, concedo. Quando est eminenter speculativa, & practica, nego. Vel secundò distinguo, scientia intuitiva quæ mensuratur à rebus, concedo. Quæ est mensura rerum, nego. Scientia autem visionis, quæ est in Deo, non est purè speculativa, sed etiam practica; nec mensuratur à rebus, sed est illarum mensura, ut docet D. Thomashic art. 7. ad 3.

50. Confirmatur & illustratur hæc doctrina, & responsio pluribus exemplis. Primum sumitur ex Mysterio Trinitatis, in quo Pater æternus, videndo Filium, ipsum producit, & ipsum producendo videt: unde quamvis talis cognitio sit intuitiva, non supponit tamen suum objectum productum, & existens, sed potius illud producit. Item si visio oculi mei, lumen aut colorem ex se funderet, ut Sol lumen suum, non supponeret colorem, aut lumen, sed faceret, & videndo illuminaret, ac illuminando videret. Docent etiam Philosophi in Logica, intellectum humanum cognoscendo entia rationis, illa efficere, ac proinde eandem intellectionem simul esse cognoscitivam, & factivam entium rationis. Sicut ergo homo entia rationis per intellectum format, ita etiam Deus per suam scientiam practicam, cuncta entia realia creat, & conservat; & in hoc apparet mira fecunditas, & efficacia divini intellectus, ejusque scientiæ practicæ. Denique docetur in libris de anima, quòd intellectus noster, cognoscendo aliquam rem, producit ejus verbum; & eadem actione, quâ illud producit, illud etiam videt, & contemplatur: eademque actio intellectus, simul habet rationem dictionis, & intellectionis. Cur ergo idem non poterit dici cum proportionem, de scientia visionis? Et cur illa non poterit similiter esse eminenti quodam modo, speculativa simul & practica, & intuitiva, ac simul factiva sui objecti?

51. Ad tertiam probationem Antecedentis principalis, dicendum est, scientiam Dei practicam, convenire in aliquo cum scientia artificis creati, & in multis ab illa differre: conveniunt enim in hoc, quòd utraque concurrat ad opus, non solum directivè, sed etiam effectivè, ut constat ex supra dictis; differunt verò primò in eò quòd artifex creatus, non operatur nudo & solo imperio, neque in instanti, sed cum mora temporis, & cum applicatione activorum, & passivorum. Ex quo fit, quòd ejus scientia, non potest intuitivè ferri in opus, dum actus fit, sed solum postquam factum est: Deus autem producit res in instanti, & per solum dictionem, & actum imperii, ut dicemus art. 4. nec indiget applicare activa passivis, sed educit res ex nihilo: unde ejus scientia practica, potest in eodem instanti quòd operatur, intuitivè ferri in creaturas quas pro-

ducit. Secundò differt scientia Dei, à scientia artificis, in eò quòd scientia artificis, post factum opus, est purè speculativa; quia arte factum dependet ab ea tantum in fieri, non autem in conservari: at verò res omnes create, à scientia Dei practica dependent, non solum in fieri, sed etiam in conservari, juxta illud magni Gregorii supra relatam: *Non existentia videndo creat, & existentia videndo continet.* Unde scientia Dei respectu creaturarum, semper manet eminenter formaliter speculativa & practica, non tamen scientia artificis, respectu artefactorum.

Ad ultimam probationem principalis Antecedentis, respondeo negando Majorem: ad cuius probationem dicendum est, quòd licet ratione divini decreti, res sint futuræ inchoativæ, & incompletæ, non tamen totaliter & completè; quia (ut infra ostendemus) principium immediate productivum rerum, & potentia executiva in Deo, non est ejus voluntas, sed intellectus practicus, qui producit res ad extra, per actum imperii formaliter immanentem, & virtualiter transeuntem. Unde donec talis actus imperii sit & intelligatur in Deo, non dicitur intelligitur causa totalis & completa productionis, & futuritionis rerum, sed inchoativa duntaxat, & incompleta.

§. V.

Diluuntur alia argumenta adversa sententia.

Objiciunt terriò Adversarii: Sancti Patres, ut explicent quâ ratione divina præscientia nostram in agendo libertatem non lædat, utuntur interdum similitudine visionis nostræ, quæ in ea quæ cernimus nihil influit, & non causat, sed tantum intuetur res quæ sibi objiciuntur: Ergo secundum doctrinam Sanctorum Patrum, si scientia visionis sit practica, & causa actuum nostrorum liberorum, destruet illorum contingentiam, & libertatem: erit enim quædam suppositio antecedens nostris actibus liberis, quæ secundum doctrinam Anselmi, non potest cum libertate coherere.

Respondeo primò: Similitudinem hanc visionis nostræ, in ea quæ cernimus nihil influentis, quâ interdum utuntur sancti Patres, & in qua maximam vim faciunt Adversarii, sententiam illorum nihil planè juvare; quia si hæc comparatio valeret contra nos, valeret etiam contra illos, & probaret Deum, nequidem scientiâ simplicis intelligentiæ, causam esse actuum nostrorum liberorum, eamque esse merè speculativam, & intuitivam sui objecti: aliàs libertatem voluntatis nostræ destrueret.

Respondeo secundò: Similitudinem hanc visionis, & oculi corporei, quâ interdum utuntur sancti Patres, popularem esse, & ad vulgi caput accommodatam: eâ solum intendere declarare, scientiam visionis in Deo, non esse obcuram & ænigmaticam, sicut est cognitio Prophetarum: sed claram & intuitivam, sicut visio oculi corporei; eamque non plus detrudere de libertate nostrâ, quàm visio quæ cernimus aliquè liberè operantem. Cum enim Deus per scientiam visionis operetur omne ens, omnesque modos entis, de quorum numero est libertas nostrarum actionum, & contingentia rerum; tantum abest quòd destruat libertatem, & contingentiam rerum, quin potius illam ponat, creetur, ac conferat, & faciat ut actiones humanæ, non solum sint, sed etiam contingentes & liberæ sint.

Ad